

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-183-1-2>

РОСЛИННІСТЬ БОТАНІЧНОГО ЗАКАЗНИКА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «ВОРОНІЗЬКИЙ» (СУМСЬКА ОБЛАСТЬ)

Вакал А. П.

*кандидат біологічних наук,
доцент кафедри біології та методики навчання біології
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка*

Литвиненко Ю. І.

*кандидат біологічних наук,
доцент кафедри біології та методики навчання біології
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка*

Москаленко М. П.

*кандидат біологічних наук,
доцент кафедри біології та методики навчання біології
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Ботанічний заказник місцевого значення «Воронізький» розташований на південний захід від смт. Воронеж Шосткинського району Сумської області, на терасі р. Осота у її середній течії. Лісові масиви ботанічного заказника належать Воронізькому лісництву Державного підприємства «Шосткинське лісове господарство» і займають територію урочища «Дубина» (квартали 5-12). Ботанічний заказник «Воронізький» було створено 3 грудня 1980 року, і його площа складає 340 га [2, с. 87; 4].

Згідно геоботанічного районування України територія досліджень знаходиться в межах Східноєвропейської провінції, Поліської підпровінції, Чернігівсько-Новгородсіверського округу, Шосткинського геоботанічного району [1, с. 116].

На території даного заказника найбільші площі (до 80% площі заповідного урочища) зайняті сосновими лісами. Значна частина їх є похідними, що утворилися на місці зведених суборів. Перший ярус деревостану цих лісів формує сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.). Другий ярус утворюють клен гостролистий (*Acer platanoides* L.), місця липа серделиста (*Tilia cordata* L.), дуб звичайний (*Quercus robur* L.), береза бородавчаста (*Betula pendula* Ronh.). У підліску можна зустріти ліщину звичайну (*Corylus avellana* L.), бруслину бородавчасту (*Evonimus*

verrucosa Scop.), бузину червону (*Sambucus racemosa* L.). Характерною рисою заказника є поширення папоротей. У деяких місцях їх проективне покриття може досягати 70-80 %. Переважає за кількістю екземплярів щитник чоловічий (*Dryopteris filix-mas* (L.) Schott), значну домішку утворює щитник шартський (*Dryopteris carhusiana* (Vill) H.P.Fuchs.) і голокучник дубовий (*Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm.). Також трапляються ділянки, де в трав'яному покриві переважає барвінок малий (*Vinca minor* L.).

Нерідко трапляються свіжі та вологі субори з добре розвиненим чагарничковим ярусом із чорниці (*Vaccinium myrtillus* L.).

На підвищеннях рельєфу можна зустріти невеликі за площею ділянки дубових лісів. Це світлі, майже без підліску, ліси, в яких збереглися старі дуби висотою 26-28 м. У ярусі трав'янистих рослин домінують пирій повзучий (*Elytrigia repens* (L.) Nevski) і мітлиця тонка (*Agrostis tenuis* Sibth). Також досить часто зустрічаються буквиця лікарська (*Betonica officinalis* L.s.I.), первоцвіт весняний (*Primula veris* L.), серпій фарбувальний (*Serratula tinctoria* L.).

Серед березових лісів (кв. 8), які займають не значні площі, переважають похідні угруповання, що виникли на місці зведених дубово-соснових і соснових лісів. Здебільшого це березняки різнотравні та зеленомохові.

Також на території заказника є болота, які розміщуються в притерасній частині р. Осоти. Тут є смуги вільшників очеретяних і осокових, а також зарості верби попелястої (*Salix cinerea* L.) з переважанням у трав'яному покриві осок омської (*Carex elata* subsp. *omskiana* (Meinsh.) Jalas) і гострої (*Carex acuta* L.).

Деревостан вільшників монодомінантний, одноярусний, представлений вільхою клейкою (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.). Ярус кущів слабо розвинений і в ньому переважає крушина ламка (*Frangula alnus* Mill). Домінантами ярусу трав'янистих рослин у різних групах асоціацій є такі види, як очерет звичайний (*Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud.), осоки гостра та побережна (*Carex riparia* Curt.), тощо. Серед різнотрав'я доволі часто зустрічаються вербозілля звичайне (*Lysimachia vulgaris* L.), вовче тіло болотне (*Comatum palustre* L.), півники болотні (*Iris pseudacorus* L.), частуха подорожникова (*Alisma plantago-aquatica* L.).

На території ботанічного заказника «Воронізький» виявлено місцезростання 3 видів рослин, які включені до офіційного переліку видів рослин, які не занесені до Червоної книги України, але є рідкісними або такими, що перебувають під загрозою зникнення на території Сумської області, а саме – плаун булавовидний (*Lycopodium clavatum* L.), голокучник дубовий і наперстянка великоцвіта [3, с. 106-107].

Література:

1. Геоботанічне районування Української РСР. Київ : Наук. думка, 1977. 303 с.
2. Природно-заповідний фонд Сумської області: Атлас-довідник. Київ : ТОВ «Українська Картографічна Група», 2019. 96 с.
3. Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України (довідкове видання). Київ: Альтерпрес, 2012. 148 с.
4. Ботанічні заказники Сумської області. : веб-сайт. URL: <https://uk.погода-синоптик.pp.ua> > .. (дата звернення 20.12.2021).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-183-1-3>

ECOLOGICAL AND HISTORICAL ANALYSIS OF THE FLORA OF THE KREMENETS MOUNTAINS NATIONAL NATURAL PARK

Lisova N. O.

*Candidate of Biological Sciences,
Associate Professor at the Department of Geoecology and Methods
of Teaching Environmental Sciences
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University*

Syvyj M. Ya.

*Doctor of Geographic Sciences,
Professor at the Department of Geography
and its Teaching Methods
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University*

Havryshok B. B.

*Candidate of Geographic Sciences,
Associate Professor at the Department of Geography
and its Teaching Methods
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

Nature reserve areas are of important phytocenotic, ecological, historical, landscape-aesthetic, educational and even economic importance. One of these are the Kremenets Mountains National Nature Park.